

ГАБРИЕЛ ГАРСИЯ МАРКЕС ЩАСТЛИВОТО ЛЯТО НА ГОСПОЖА ФОРБЕС

Превод от испански: Боряна Цонева, 1993

chitanka.info

Следобед се върнахме у дома и на рамката на вратата намерихме закована огромна черна и лъскава змиорка, която напомняше циганска магия, с още живи очи и със зъби като трион в разчекнатите челюсти. Тогава бях близо деветгодишен и изпитах такъв неописуем ужас пред зловещата гледка, че изгубих ума и дума. Брат ми, с две години по-малък от мен, захвърли кислородните бутилки, маските и плавниците и хукна да бяга, като надаваше неистови писъци. Госпожа Форбес го чу от каменната стълба, виеща се по крайбрежните скали от пристана до къщата, и дотърча при нас задъхана и пребледняла, но щом зърна разпънатата на кръст твар, веднага разбра причината за нашия страх. Тя често казваше, че когато две деца са заедно, и двете носят отговорност за това, което прави всяко от тях, смъмри двама ни за крясъците на брат ми и продължи да ни укорява, че сме изгубили самообладание. Говореше ни на немски, а не на английски, както изискваше договорът за възпитателка, сигурно също от уплаха, макар че упорито отказваше да го признае. Веднага щом се овладя, отново заговори на своя грубоват английски и си възвърна даскалската мания.

— Това е *mugaena helena*^[1] — каза тя. — Наричат я така, защото е била свещено животно за древните гърци.

Оресте, местното момче, което ни учеше да се гмуркаме надълбоко, неочаквано изникна иззад каперсовите храсти^[2]. Беше вдигнал маската си на челото, носеше миниатюрен бански и кожен колан с шест затъкнати ножа, различни по форма и големина, защото смяташе, че единственият начин за подводен риболов е ръкопашният бой. Беше двайсетгодишен, прекарваше в морските дълбини повече време, отколкото на сушата, и сам приличаше на морско създание с вечно изцапаното си с машинно масло тяло. Когато го видя за първи път, госпожа Форбес сподели с родителите ми, че не можела да си представи по-красиво човешко същество. Но хубостта му не го спаси — той също бе принуден да изтърпи едно конско на италиански затова, че бе закачил мурената на вратата без друго възможно обяснение, освен да изплаши децата. После госпожа Форбес му нареди да я откове с дължимото към митичните същества уважение и ни отпрати да се облечем за вечеря.

Не се двоумихме, стараехме се да не допуснем и най-малката грешка, защото след двуседмичния строг режим на госпожа Форбес бяхме разбрали, че няма нищо по-трудно от това да живееш. Докато се

къпехме в полутъмната баня, усетих, че брат ми продължава да мисли за мурената. „Очите ѝ бяха като човешки“, подхвърли той. И аз мислех така, но се помъчих да го разубедея и до края на къпането успях да сменя темата. Когато излязох изпод душа, той ме помоли да остана с него.

— Още е светло — казах.

Дръпнах пердетата. Беше средата на август и през прозореца се виждаше знойната дъгообразна равнина, простираща се чак до другия край на острова, а слънцето сякаш бе спряло на небосклона.

— Не е затова — каза брат ми. — Страх ме е, че ще ме хване страх.

Когато седнахме на масата, той изглеждаше спокоен и беше изпълнил всичко с толкова старание, че заслужи специална похвала от госпожа Форбес и още две точки за добро поведение през седмицата. На мен пък отне две от петте точки, които бях спечелил, защото в последния момент прекалих с бързането и влетях в трапезарията задъхан. Петдесет спечелени точки даваха право на двойна порция десерт, но никой от двамата ни не бе успял да заслужи повече от петнайсет. Беше жалко наистина, тъй като никога след това не ядохме нещо по-вкусно от пудинга на госпожа Форбес.

Преди вечеря се молахме прави пред празните чинии. Госпожа Форбес не бе католичка, но съгласно договора трябваше да ни кара да четем молитви шест пъти дневно и за да изпълни задължението си, бе научила нашите. После тримата седяхме, затаили дъх, докато тя подлагаше на щателна проверка дори най-дребните подробности от поведението ни и позвъняваше едва когато преценеше, че всичко е безупречно. Тогава влизаше Фулвия Фламинейска, готвачката, с вечната си през онова омразно лято супа от фиде.

В началото бяхме сами с родителите си и вечерята бе истински празник. Фулвия Фламинейска ни сервираше, кудкудякаше около масата с таланта да създава безредие, което развеселяваше живота ни, а накрая сядаше с нас, като хапваше по нещичко от всяка чиния. Но откакто госпожа Форбес пое съдбата ни в свои ръце, тя ни сервираше, потънала в такова мрачно мълчание, че можехме да чуем къкренето на супата в тенджерата. Вечеряхме, с гръб, прилепен към облегалката на стола, и сдъвквахме хапките по десет пъти от едната и десет пъти от другата страна, втренчени в желязната повехнала жена, която

рецитираше наизуст лекция за добри обноски. Беше като неделната служба, но без утехата на песнопенията.

В деня, когато намерихме мурената, закачена на вратата, госпожа Форбес ни говори дълго за родината. Фулвия Фламинейка, сякаш плуваща в разреждения от нравоученията въздух, сервира супата, а след нея — филе от риба на скара, което ухаеше чудесно. Още тогава предпочитам рибата пред всичко друго за ядене, което ходи по земята или лети в небето, и това ми напомни за нашата къща в Гуакамаял. Олекна ми на сърцето. Брат ми бутна чинията, без дори да опита.

— Не ми харесва — каза.

Госпожа Форбес прекъсна лекцията си.

— Как можеш да кажеш дали ти харесва — попита тя, — като дори не си я опитал?

Отправи предупредителен поглед към готвачката, но вече беше прекалено късно.

— Мурената е най-вкусната риба, *figlio mio* — добави Фулвия Фламинейка. — Опитай, и ще видиш.

Госпожа Форбес не се смути. Разказа ни с присъщото си коравосърдечие, че в древността мурената била царско блюдо и че войниците си оспорвали жлъчните сокове, понеже придавали свръхестествена смелост. Повтори, както хиляди пъти преди това, че добрият вкус не е вродено качество, нито пък може да се възпита в коя да е възраст, а се изгражда още от детството. Тъй че нямало уважителна причина да не ядем. Аз бях опитал мурената, преди да разбера какво е, и у мен се загнезди странно противоречие — имаше приятен, малко тъжен вкус, но образът на змиорката, прикована към горния праг на вратата, бе по-силен от апетита ми. Брат ми направи върховно усилие и лапна една хапка, но не можа да я понесе и повърна.

— Иди в банята — нареди му госпожа Форбес невъзмутимо. — Измий се добре и се върни на масата.

Съжалих го искрено, защото знаех какво му струва да прекоси цялата къща по здрач и да остане сам в банята, докато се мие. Той се върна много бързо, с чиста риза, блед, едва забележимо потръпващ, и понесе с достойнство строгата проверка за чистота. Тогава госпожа Форбес откъсна едно парче от мурената и заповяда да продължим. Напъхах си в устата втора хапка. Брат ми дори не посегна към приборите.

— Няма да ям — каза той.

Беше толкова категоричен, че госпожа Форбес го преглътна.

— Добре. Но няма да получиш десерт.

Облекчението на брат ми вдъхна смелост у мен. Поставих приборите в чинията, както госпожа Форбес ни бе научила да правим, след като свършим, и се обадох:

— И аз няма да ям десерт.

— И телевизия няма да гледате — добави тя.

— Няма да гледаме — потвърдих.

Госпожа Форбес остави салфетката на масата и тримата се изправихме за молитва. После ни отпрати в спалнята и предупреди, че докато се навечеря, трябва да сме заспали.

Всичките ни точки бяха отнети и чак след като съберем нови двайсет, можехме пак да се наслаждаваме на нейните сладки с крем, на ваниловите ѝ торти и на хрупкавите ѝ бисквити със сливи, по-вкусни от които не опитахме до края на живота си.

Рано или късно трябваше да стигнем до този разрыв. Цяла година бяхме очаквали с нетърпение волното лято на остров Пантелария в Южна Сицилия и то действително беше такава през първия месец, когато родителите ни бяха с нас. Още помня като сън слънчевата равнина с вулканични скали, вечното море и варосаната къща, от чиито прозорци през тихите нощи се виждаха светлините на фаровете на африканския бряг. С баща ми изследвахме спящите морски дълбини около острова, открихме няколко жълти мини, потопени през последната война. Извадихме една гръцка амфора, висока почти метър, украсена с вкаменени гирлянди, с остатък от някакво отровно вино на дъното, и се къпахме в горещ залив с толкова гъсти води, че почти можеше да се ходи по тях. Но за нас най-важното откритие бе Фулвия Фламиня. Приличаше на щастлив епископ и вечно я сподиряха сънливи котки, пречеха ѝ да върви, но тя твърдеше, че не ги търпи от любов, а за да не я изядат плъховете. Вечер, когато родителите ни гледаха програмата за възрастни по телевизията, Фулвия Фламиня ни водеше у тях, на по-малко от сто метра от нашата къща, учеше ни на древния неразбираем език на местните жители, на техните песни и ни разкриваше риданието на туниските ветрове. Съпругът ѝ беше прекалено млад за нея. През лятото работеше по хотелите в другия край на острова и се връщаше вкъщи само за спане. Оресте живееше с

родителите си малко по-далече и вечер неизменно се появяваше с връзки прясно уловена риба, с кошници с омари и ги закачваше в кухнята, за да може съпругът на Фулвия Фламиня да ги продаде на следващия ден в хотелите. После отново слагаше на челото си водолазния фенер и ни водеше на лов за планински плъхове, големи като зайци, които дебнеха за остатъците от кухните. Понякога се връщаше вкъщи, след като родителите ни бяха легнали, и с мъка успявахме да заспим от шума на плъховете по двора, които се боричкаха за огризките. Но дори това неудобство бе като магическо допълнение към щастливото ни лято.

Идеята за немска възпитателка можеше да хрумне само на баща ми, писател от Карибието, по-скоро суетен, отколкото талантлив. Заслепен от изтълялата слава на Европа, вечно мечтаеше да заслужи прошка заради произхода си както в книгите, така и в живота, и си бе наумил да изкорени у нас всички следи от собственото си минало. Майка ми бе все така скромна, както по времето, когато е била учителка в планините на Гуахира, и никога не можеше да допусне, че намеренията на мъжа ѝ са далеч от гениално прозрение. Дълбоко в сърцето си едва ли някой от двамата се бе запитал какъв ли ще бъде животът ни с тази фелдфебелка от Дортмунд, която се стараеше да ни вътълпи насила закостенелите норми на европейското общество, докато те, заедно с четирийсет известни писатели, заминаха за пет седмици на културна обиколка из островите на Егейско море.

Госпожа Форбес пристигна последната събота на юли с редовния рейс на корабчето от Палермо. Още щом я видяхме, си дадохме сметка, че празникът е свършил. Беше с войнишки ботуши и рокля със затворени ревери въпреки жегата, а косата ѝ беше подстригана по мъжки под меката шапка. Вонеше на маймунска пикня. „Така миришат всички европейци, особено през лятото — каза ни татко. — Това е ароматът на цивилизацията.“ Въпреки строгата си външност госпожа Форбес бе нещастно създание, което сигурно би пробудило у нас известно съчувствие, ако бяхме по-големи или ако тя бе проявила поне капка нежност. Животът ни се промени.

Шестте часа на плажа, които от началото на лятото бяха станали ежедневна тренировка на въображението, се сведоха до един-единствен, скучен и досаден. Докато бяхме с родителите си, разполагахме с цялото си време да плуваме с Оресте, удивени от

изкуството и смелостта му да се справя с октоподите в естествената им мътна среда от мастило и кръв, въоръжен само с бойните си ножове. Той продължи да идва както винаги в единайсет часа с малката си моторница, но госпожа Форбес не му позволяваше да остава с нас нито минута след урока по подводно плуване. Забрани да ходим вечер у Фулвия Фламинейна, което смяташе за излишна интимност с прислугата, и бяхме принудени да посветим на литературни разбори на Шекспир времето, което преди прекарвахме приятно в лов на плъхове. Свикнали да крадем манго от градините и да замеряме с камъни кучетата по нажежените улици на Гуакамаял, за нас бе невъзможно да си представим по-жестоко мъчение от този живот на принцове.

Много скоро си дадохме сметка, че госпожа Форбес не бе толкова строга към себе си, колкото с нас, и това бе първата пукнатина в авторитета ѝ. В началото оставаше на плажа под пьстрия чадър, облечена с военните си доспехи, и четеше Шилерови балади, докато Оресте ни учеше да се гмуркаме, а след това в продължение на часове ни изнасяше нравоучителни беседи за добро държание в обществото чак до обедната почивка.

Един ден помоли Оресте да я закара с моторната лодка до магазините за туристи в хотелите и се върна с нов цял черен бански, преливащ като тюленова кожа, но нито веднъж не се потопи във водата. Докато ние плувахме, се печеше на плажа и бършеше потта си с хавлиена кърпа, без да се полее на душа, и на третия ден се зачерви като рак, а уханието на нейната цивилизованост стана непоносимо.

Нощем се разтоварваше. Още в началото усещахме, че някой ходи из тъмната къща и ръкомаха в мрака. Накрая брат ми бе обладан от натрапчивата мисъл, че са духовете на удавниците, за които толкова ни бе говорила Фулвия Фламинейна. Скоро открихме, че е госпожа Форбес, изживяваща нощем терзанията на всяка самотна жена, което денем тя самата би порицала. Веднъж я изненадахме на разсъмване, облечена в колежанската си нощница, да приготвя в кухнята чудесните си сладки, оваляна в брашно до ушите. Пиеше порто и бе така замаяна, че другата госпожа Форбес би ѝ вдигнала грандиозен скандал. Тогава разбрахме, че като си легнем, вместо да се прибере в спалнята си, тайно излиза да поплува или остава до много късно в хола, гледа без звук по телевизията филмите, забранени за малолетни, поглъща цели торти и изпива по цяла бутилка от специалното вино, което баща ми

така ревниво пазеше за особени случаи. Обратно на собствените си проповеди за въздържание и приличие се тъпчеше неуморно с някаква дива страст. После я чувахме да си говори сама в стаята, чувахме я да рецитира на мелодичния си немски цели пасажи от „Die Jungfrau von Orleans“^[3], чувахме я да пее, чувахме я да ридае безутешно в леглото до разсъмване, а после се появяваше на закуска с подути от плач очи, все по-мрачна и по-властна. Двата с брат ми бяхме нещастни както никога след това, но аз бях готов да я изтърпя докрай, защото знаех, че нейната воля винаги ще се наложи над нашата. Брат ми се противопостави с цялата непокорност на характера си и щастливото лято се превърна за нас в ад. Случката с мурената беше върхът. Същата онази нощ, докато чувахме от леглата си безкрайното сноване на госпожа Форбес в заспалата къща, брат ми внезапно изля огромната ненавист, която разяждаше душата му.

— Ще я убия — каза той.

Изненада ме не толкова неговата решителност, а че от вечерята насам и аз мислех същото. Но се опитах да го разубедя.

— Ще ти отрежат главата — отговорих.

— В Сицилия няма гилотина — възрази той. — А и няма да знаят кой го е направил.

Замислих се за амфората, извадена от дъното, в която все още стоеше утайката от смъртоносното вино. Баща ми я бе запазил, защото искаше да я подложи на подробен анализ и да разкрие естеството на отровата, тъй като смяташе, че не се дължи само на годините. Щеше да е много лесно да я използваме срещу госпожа Форбес и всички да помислят, че е злополука или самоубийство. Сутринта, когато тя капна, изтощена от безсънната нощ, сипахме вино от амфората в една от специалните бутилки на баща ни. Бяхме дочули, че такава доза е достатъчна да убие и кон.

Закусихме в кухнята точно в девет. Госпожа Форбес лично ни сервира сладките хлебчета, които Фулвия Фламиня оставяше много рано сутринта върху котлона. Два дни след като бяхме подменили виното, по време на закуска брат ми разочарован посочи с поглед, че бутилката с отровното питие стои непокътната на бюфета. Беше петък и бутилката остана недокосната до края на седмицата. Но вторник през нощта госпожа Форбес изпи половината, докато гледаше порнографски филми по телевизията.

В сряда се появи на закуска, точна както винаги.

Лицето ѝ изразяваше обичайната умора от лошо прекараната нощ. Очите ѝ, винаги трескави зад дебелите стъкла на очилата, станаха още по-неспокойни, когато откри писмо с немски марки в панерчето с хлебчетата. Прочете го, докато пиеше кафе, макар многократно да бе заявявала, че така не се прави, и лицето ѝ се озаряваше от написаното. После откъсна марките от плика и ги сложи в панерчето при останалите хлебчета за колекцията на съпруга на Фулвия Фламиниа. Макар че започна лошо, този ден тя бе с нас, изследвахме морските дълбини и се гмуркахме в прозрачната вода, докато въздухът в бутилките започна да свършва. Върнахме се вкъщи без поредната лекция за добро държане. През целия ден госпожа Форбес бе в приповдигнато настроение, а на вечеря изглеждаше по-оживена от всякога. Но брат ми не успя да превъзмогне унието си. Щом получихме заповед да започнем, той отмести супата от фиде с предизвикателен жест.

— Повръща ми се вече от тази вода с червеи — каза той.

Сякаш на масата падна бомба. Госпожа Форбес пребледня, стисна устни, докато димът от експлозията започна да се разсейва, и стъклата на очилата ѝ се замъглиха от сълзи. После ги свали, изтри ги със салфетката и преди да стане, я остави върху масата с горчивината на безславната капитулация.

— Правете каквото знаете — каза. — Аз бях дотук.

Затвори се в стаята си още в седем. Преди полунощ, когато предполагаше, че вече спим, я зърнахме да минава с нощницата на пансионерка, понесла към спалнята половин шоколадов сладкиш и бутилката с повече от четири пръста отровно вино. Потръпнах от жал.

— Бедната госпожа Форбес — казах.

Брат ми беше разтревожен.

— Тежко ни, ако не умре тази нощ — отговори той.

На зазоряване тя продължи да си говори сама, декламираше Шилер на висок глас, обзета от трескаво безумие, и накрая нададе пронизителен вик, който огласи цялата къща. После въздиша дълго и дълбоко и се строполи с тъжно, протяжно свистене като на корабна сирена. Събудихме се, измъчени от напрежението на безсънието, слънчевите лъчи проникваха през щорите на прозорците, но къщата бе като затънала в блато. Тогава разбрахме, че приближава десет, а госпожа

Форбес не ни бе събудила както обикновено. Не бяхме чули нито водата в тоалетната в осем, нито кранчето на мивката, нито шума от щорите, нито налчетата на ботушите, нито трите убийствени удара по вратата с длан на търговец на роби. Брат ми прилепи ухо до стената, затаи дъх да долови и най-малкия признак на живот в съседната стая и накрая облекчено въздъхна.

— Готово — каза той. — Чува се само морето.

Пригответхем си закуска малко преди единайсет, спуснахме се към плажа с по две кислородни бутилки за всеки и две резервни, преди Фулвия Фламиниа да пристигне с котешкото си обкръжение, за да почисти къщата. Оресте вече бе на пристана и чистеше една трикилограмова златоперка, която тъкмо бе уловил. Казахме му, че сме чакали госпожа Форбес до единайсет и тъй като продължава да спи, сме решили да слезем сами на брега. Разказахме му, че предната нощ бе избухнала в плач на масата и сигурно е предпочела да остане в леглото след лошия сън. Както очаквахме, Оресте не обърна особено внимание на обясненията ни и заедно с нас се гмурка в морските дълбини повече от час. После ни посъветва да се приберем за обяд и замина с моторницата си да продаде рибата в някой хотел. Махахме му от каменните стълби, докато изчезна зад скалистия бряг, за да помисли, че се прибираме вкъщи. Тогава сложихме кислородните бутилки и продължихме да плуваме, без да питаме никого.

Денят беше облачен и от хоризонта се чуваше гръмотевичен тътен, но морето, гладко и прозрачно, излъчваше собствено сияние. Плувахме чак до линията на фара на Пантелария, после стотина метра надясно и се гмуркахме там, където в началото на лятото бяхме открили бойните мини. Бяха там — шест на брой, боядисани в яркожълто, с отчетливи серийни номера, легнали на вулканичното дъно в безупречен ред, който не можеше да бъде случаен. Продължихме да плуваме около фара и да търсим потъналия град, за който Фулвия Фламиниа дълго и в захлас ни бе разказвала, но не го намерихме. Два часа по-късно, убедени, че няма други тайни за откриване, изплувахме на повърхността с последната глътка кислород.

Докато бяхме във водата, се бе разразила лятна буря, морето бе развълнувано и ята хищни птици кръжаха с диви крясъци над множеството умиращи риби на плажа. Сякаш наблюдавахме раждането на здрача и животът без госпожа Форбес беше прекрасен. Когато с

последни сили изкачихме каменните стълби пред къщата, видяхме много хора и две полицейски коли и чак тогава осъзнахме какво сме направили. Брат ми се разтрепери и понечи да се върне.

— Няма да вляза — каза.

Но аз изпитах смътното усещане, че стига да видим трупа, ще бъдем вън от всякакво съмнение.

— Успокой се — окуражих го. — Дишай дълбоко и мисли само едно — ние не знаем нищо.

Не ни обърнаха внимание. Оставихме на входа кислородните апарати, маските и плавниците и влязохме през страничния коридор, където двама мъже пушеха, седнали на пода до едно походно легло. Тогава забелязахме, че пред задната врата имаше линейка и няколко военни с пушки. В хола съседките се молеха на диалект, седнали на столове до стената, а мъжете им, скупчени на двора, говореха за всичко друго, но не и за смъртта. Стиснах по-силно ръката на брат ми, скована и ледена, и влязохме в къщата през задния вход. Вратата на спалнята ни беше отворена и стаята изглеждаше както я бяхме оставили сутринта. В спалнята на госпожа Форбес, в съседство, въоръжен карабинер охраняваше входа, но вратата зееше. Едва бяхме надникнали вътре със свити сърца, когато Фулвия Фламиня изскочи като мълния от кухнята и затръшна вратата с ужасен вик:

— За Бога, figlioli^[4], не гледайте!

Но бе късно. До края на живота си нямаше да забравим това, което видяхме за онзи кратък миг. Двама цивилни измерваха разстоянието от леглото до стената, а трети правеше снимки с фотоапарат с черно покривало като на фотографите в парковете. Госпожа Форбес не беше върху разхвърляното легло. Беше гола, просната на земята на една страна сред локва засъхнала кръв, заляла пода, а цялото ѝ тяло бе надупчено с нож. Имаше двайсет и седем смъртоносни рани и броят и жестокостта им показваха, че са били нанесени с яростта на пламенната любов и че госпожа Форбес ги бе приела със същата страст, без дори да извика, без да плаче, рецитирайки Шилер с ясни си войнишки глас, със съзнанието, че това е неумолимата цена за нейното щастливо лято.

[1] Мурена — хищна риба, обитаваща Атлантическия океан и Средиземно море (лат.). — Б.р. ↑

[2] Саррагис — ниски храсти, чиито плодове се употребяват като подправка; разпространени са в Испания, Балеарските острови и тропическите страни (лат.). — Б.пр. ↑

[3] „Орлеанската дева“ (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Дечица (ит.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.